

Tusenårsriket, Dødsriket, Himmel og Helvete

Menneskets fremtid og livets to utganger – Del 1

Hva er endetidslære

- Eskatologi: Læren om de siste ting.
- Den delen av teologien som omhandler død, verdens ende, menneskets ultimate skjebne, Jesu andre komme, oppstandelse fra de døde, og den endelige dom.
- Mer enn en diskusjon om tidspunktet for Jesu gjenkomst.
- Eskatologi er både personlig (omhandler menneskets skjebne) og kosmisk (omhandler skaperverkets skjebne)

Hvorfor Studere Endetiden?

- Fordi det er et sentralt tema i Bibelen → Gud vil at vi skal vite noe om det.
- Fordi eskatologi besvarer et av menneskets største eksistensielle spørsmål: Hva skjer når jeg dør?
- Fordi eskatologi gir et **realistisk og edruelig perspektiv på verdens fremtid**, noe som burde hjelpe oss til å få et bedre perspektiv på våre prioriteter i livet.
- **FORDI DET ER SPENNENDE!!!!!!!!!!**

Kveldens (og neste ukes) Tema

- **Tusenårsriket**
- **Paradis og Dødsriket**
- Himmelen
- Helvete
- **Nøkkeltekst for dette studiet: Johannes Åpenbaring 19:11 – 21:8**

Tusenårsriket

- *Når?*
- Etter bortrykkelsen og den store trengsel (Åp 19:19-20:3)
- *Hvor lenge?*
- Tusen år! Åp 20:1-7 spesifiserer 6 ganger at riket skal vare i 1000 år. Dette er første og eneste gang i Bibelen at rikets varighet oppgis.

Tusenårsriket

- *Hvem?*
- Åpenbaringen 20:4: De som kom til tro i den store trengsel!
- «De andre døde» referer sannsynligvis til de *vanthro* som har dødd gjennom menneskehistorien. «De andre døde» er de samme «døde» fra Åp 20:12 som dømmes foran den store hvite trone.
- 1. Kor 6:2 og 2. Tim 2:11-12 indikerer at alle troende fra alle tidsaldre (i hvert fall tiden fra Jesu første komme) også skal oppstå og delta i tusenårsriket

Tusenårsriket

- *Hva?*
- Et jordlig rike hvor Jesus skal regjere fra Davids trone i Jerusalem, og hvor mennesket skal leve i harmoni med Gud og hverandre på jorden i tilstander lik den som var i Eden før syndefallet.
- *Hvor?*
- På jorden! Hendelsene i tusenårsriket forutsetter at riket er et jordlig rike. Folkeslag og geografiske områder er spesifikt nevnt.
- Løftene i *Abrahamspakten*, *Den Prestelige Pakt*, og *Davidpakten* skal fullbyrdes i denne perioden.

Forskjeller mellom tusenårsriket og himmelen

Forskjell	Tusenårsriket	Himmelen
Lengde	1000 år (Åp. 20:4)	Evig (Åp 22:4-5)
Liv og Død	Langt liv før en dør (Jes. 65:17-25)	Ingen død (Åp. 21:4 + 22:12-17 (se også 1. Mos 3:22)) og Joh. 11:21-27) og evig liv (Matt. 25:46)
Sted	Jorden (Åp. 20:7-10)	Ny himmel og ny jord (Åp. 21:1-5 + 2. Pet 3:10-13)
Tempel	Et nytt og større tempel (Esek. 40:1-43:12)	Nei (Åp. 21:22)
Djevelen	Bundet (Åp. 20:1-3)	I ildsjøen (Åp. 20:10)
Mennesket	Ekteskap, fødsler og død (Jes. 65:20+23)	Ingen ekteskap (Matt 22:30), fødsler og død (1. Kor 15:20-26 + 50-58)

Dødsriket og Paradis

- I GT finner en ikke et klart skille mellom det midlertidige dødsriket, og det evige dødsriket (himmel/helvete). Ordet for dødsriket er «Sheol», som er et relativt nøytralt begrep som beskriver sfæren de døde (rettferdige og urettferdige) befinner seg i.
- I NT møter en også begrepet «paradis» (gr. Paradeisos) som brukes positivt om det midlertidige dødsriket for de rettferdige (i.e. Lukas 23:43 og 2. Kor. 12:4)
- Det greske ordet «Hades» (som i Septuaginta oversetter ordet «Sheol») beskriver negativt det midlertidige dødsriket for de urettferdige i NT (Lukas 16:23)
- Lignelsen/Historien om den rike mann og Lasarus gir visse indikasjoner på tilstanden i dødsriket/paradis (Lukas 16:19-31)

Dødsriket og Paradis

- *Når?*
- I dødsøyeblikket (1. Mos 35:18, Lukas 23:43, Apgj. 7:59)
- *Hvor lenge?*
- Inntil oppstandelsen (Job 19:25-26, Jes. 26:19, Fil. 3:21 1. Kor 15:35-49 og Rom 8:23)
- *Hvem?*
- Alle mennesker (Joh 5:27-29 og Åp. 20:4-5)

Dødsriket og Paradis

- *Hva?*
- En **bevisst tilstand frigjort fra det jordlige legeme** mellom *døden* og *oppstandelsen* hvor de rettferdige opplever glede, hvile og fred med Kristus, og de urettferdige opplever pine i påvente av dommen (Lukas 16:19-26)
- Hvile for de døde troende (Åp. 14:13)
- Full bevissthet, og kunnskap om fortid og fremtid (Åp. 6:10)
- *Hvor?*
- Sammen med Jesus (2. Kor 5:8, Fil 1:21-24)

Spørsmål?

- Neste uke er temaet Himmel og Helvete! Velkommen til en edruelig aften...

Tusenårsriket, Dødsriket, Himmel og Helvete

Menneskets fremtid og livets to utganger – Del 2

Dødsriket og Paradis

- I GT finner en ikke et klart skille mellom det midlertidige dødsriket, og det evige dødsriket (himmel/helvete). Ordet for dødsriket er «Sheol», som er et relativt nøytralt begrep som beskriver sfæren de døde (rettferdige og urettferdige) befinner seg i.
- I NT møter en også begrepet «paradis» (gr. Paradeisos) som brukes positivt om det midlertidige dødsriket for de rettferdige (i.e. Lukas 23:43 og 2. Kor. 12:4)
- Det greske ordet «Hades» (som i Septuaginta oversetter ordet «Sheol») beskriver negativt det midlertidige dødsriket for de urettferdige i NT (Lukas 16:23)
- Lignelsen/Historien om den rike mann og Lasarus gir visse indikasjoner på tilstanden i dødsriket/paradis (Lukas 16:19-31)

Dødsriket og Paradis

- *Når?*
- I dødsøyeblikket (1. Mos 35:18, Lukas 23:43, Apgj. 7:59)
- *Hvor lenge?*
- Inntil oppstandelsen (Job 19:25-26, Jes. 26:19, Fil. 3:21 1. Kor 15:35-49 og Rom 8:23)
- *Hvem?*
- Alle mennesker (Joh 5:27-29 og Åp. 20:4-5)

Dødsriket og Paradis

- *Hva?*
- En **bevisst tilstand frigjort fra det jordlige legeme** mellom *døden* og *oppstandelsen* hvor de rettferdige opplever glede, hvile og fred med Kristus, og de urettferdige opplever pine i påvente av dommen (Lukas 16:19-26)
- Hvile for de døde troende (Åp. 14:13)
- Full bevissthet, og kunnskap om fortid og fremtid (Åp. 6:10)
- *Hvor?*
- Sammen med Jesus (2. Kor 5:8, Fil 1:21-24)

Forskjeller mellom tusenårsriket og himmelen

Forskjell	Tusenårsriket	Himmelen
Lengde	1000 år (Åp. 20:4)	Evig (Åp 22:4-5)
Liv og Død	Langt liv før en dør (Jes. 65:17-25)	Ingen død (Åp. 21:4 + 22:12-17 (se også 1. Mos 3:22)) og Joh. 11:21-27) og evig liv (Matt. 25:46)
Sted	Jorden (Åp. 20:7-10)	Ny himmel og ny jord (Åp. 21:1-5 + 2. Pet 3:10-13)
Tempel	Et nytt og større tempel (Esek. 40:1-43:12)	Nei (Åp. 21:22)
Djevelen	Bundet (Åp. 20:1-3)	I ildsjøen (Åp. 20:10)
Mennesket	Ekteskap, fødsler og død (Jes. 65:20+23)	Ingen ekteskap (Matt 22:30), fødsler og død (1. Kor 15:20-26 + 50-58)

Himmelen

- *Når?*
- Etter dommen foran den store hvite trone (Åp 21:1), MEN Paradis vil inneholde «himmelske element», så på ett vis kommer den troende til «himmelen» med en gang en dør.
- *Hvor lenge?*
- Evig (Åp 22:4-5)
- *Hvem?*
- Troende, som har deres navn skrevet i livets bok (Åp 20:15, 21:6-7, 21:22-27, 22:3-5, 22:14)
 - Andre referanser til Livets bok (Lukas 10:20, Fil 4:3, Åp 13:8)

Himmelen

- *Hva og Hvor?*
- Disse spørsmålene har ofte ledet til en av følgende resultat:
 - Mengder med spekulasjoner basert på en blanding av fantasi, fiksjon og Bibeltekster.
 - Likegyldighet: Himmelkonseptet er så fjernt at en gir opp å prøve og vite noe om det.
 - Over-åndeliggjøring: Tro på «stereotype himmelen» hvor vi går i hvite kjortler, hviler på skyer, spiller harpe og synger i kor. Tanken om at «Himmelen er kjedelig, men helvete gjør vondt, så da velger jeg himmelen»
- Bibelen har bedre svar!

Hva en kan vite om Himmelen fra Åp 21:1-22:5

1. En ny himmel og en ny jord vil være hjem til Guds folk (21:1)
2. Den nye himmel og den nye jord erstatter den nåværende jord som vil være «veket bort» (21:1)
3. Den nye himmelen vil være uten hav (21:1)
4. Den hellige by «det nye Jerusalem» stiger ned ut av himmelen fra Gud (21:2)
5. Gud vil for første gang siden syndefallet ta bolig blant menneskene (21:3)

Hva en kan vite om Himmelen fra Åp 21:1-22:5

6. Gud vil fjerne de negative sidene (død, smerte, gråt og sorg) ved den første jord (21:4)
7. Gud vil gjøre alle ting nye (21:5)
8. De troende vil arve den nye jord, men de vantro vil være utestengt fra den (21:7-8)
9. Det nye Jerusalem kommer ned fra himmelen til den nye Jord. Det nye Jerusalem er således ikke det samme som den nye jord (21:10)

Hva en kan vite om Himmelen fra Åp 21:1-22:5

10. Byen har en stor og høy mur med tolv porter. Tolv engler er ved portene. Navnene på Israels tolv stammer er skrevet på portene (21:12)
11. Det er tre porter i hver himmelretning (21:13)
12. Byen har tolv grunnsteiner med navnene på Jesu 12 apostler (21:14)
13. Byen og dens mur kan måles (21:15)

Hva en kan vite om Himmelen fra Åp 21:1-22:5

14. Byens form er beskrevet som en kube hvor lengde, bredde og høyde er lik (21:16)

- Selvom beskrivelsen best passer til en kube, er det også noen som mener at beskrivelsen også kan gjelde en pyramide.
- 1 Stadie = 600 greske fot
- 1 Stadie var opprinnelig lengde på løpebane på en gresk stadio (I Olympia var denne 192,3 m)
- $12.000 \text{ stadier} = 12.000 * 192,3 \text{ m} = 2.307.600 \text{ m}$
- Grunnflate: 5.325.017.760 mål (1000m²)
- Volum (gitt kube): 12.288.010.983 km³

Hva en kan vite om Himmelen fra Åp 21:1-22:5

15. Muren er 144 alen (ca. 70 meter) høy eller bred (21:17)
16. Målene i beskrivelsen skal forstås bokstavelig. Menneskemål = Englemål (21:17)
17. Byen er konstruert av edelt materiale (21:18-21)
18. Det er intet tempel i byen, fordi Gud og Lammet er dets tempel (21:22)
19. Byen trenger ikke solens eller månens lys, fordi Guds herlighet opplyser byen, og Lammet er dens lys (21:23)

Hva en kan vite om Himmelen fra Åp 21:1-22:5

- 20. De forskjellige folkeslagene skal vandre i lyset fra det Nye Jerusalem (21:24)
- 21. Kongene over nasjonene vil bringe gaver til det Nye Jerusalem (21:24+26)
- 22. Byens porter skal aldri stenges (21:25)
- 23. Ingen vantro, eller noe urent skal noen gang komme inn i byen (21:27)
- 24. Fra Guds og Lammets trone skal det strømme en elv med livets vann som flyter gjennom byen midt i byens gate (22:1-2)

Hva en kan vite om Himmelen fra Åp 21:1-22:5

- 25. Livets tre står på begge sider av elven med livets vann (22:2)
- 26. Livets tre bærer (tolv sorter) frukt tolv ganger i året (22:2)
- 27. Bladene fra livets tre bringer helse til folkeslagene (22:2)
- 28. Forbannelsen fra syndefallet i 1. Mos 3 er fjernet (22:3)
- 29. Guds og Lammets trone skal være i byen (22:3)
- 30. Guds tjenere/slaver skal tjene Ham (22:3)

Hva en kan vite om Himmelen fra Åp 21:1-22:5

31. Guds folk (VI!!!!) skal se Guds fjes (22:4)
32. Guds navn skal være på folkets panner (22:4)
33. Natt skal ikke være mer (22:5)
34. Det vil ikke være behov for lys fra lampe eller solen, fordi Gud skal lyse over dem (22:5)
35. Guds folk skal være konger i all evighet (22:5)

Helvetesbegrepet

- **Gehenna:** Brukes 12 ganger i NT (eks: Mark 9:43, Matt 23:33). Derivert fra det Hebraiske navnet «ge Hinnon» som refererer til Hinnon-dalen som ligger sør og øst for Jerusalem.
- Hinnon dalen hadde blitt brukt som ofringssted til Molok (hvor spedbarn ble drept på et ildalter for å behage avguden), og var stedet hvor liket til de kriminelle og dyr ble brent.
- Hinnon dalen, som symboliserte den verste form for avsky, smerte og dom for Israelfolket, ble den «jordlige referansen» som Jesus og apostlene brukte for å beskrive den endelige evige ilden de urettferdige skulle bli dømt i.

Helvetesbegrepet

- **Tartarus:** Brukt kun 1 gang i Bibelen (2. Peter 2:4).
- I Gresk mytologi var **Tartarus** en underjordisk rike, enda lavere enn Hades, hvor de onde ble straffet. I Romersk mytologi var **Tartarus** stedet hvor gudenes fiender ble sendt. Jødene brukte begrepet for å beskrive stedet hvor falne engler ble sendt.
- **Tartarus** refererte til det «laveste» dødsriket, den mørkeste avgrunn, og et smertens sted fylt med tortur og elendighet.
- Ordet er oversatt «avgrunnen» i den Norske oversettelsen (NB 88). Henviser sannsynligvis til Helvete (pga. Matt 25:41) eller en atskilt del av Dødsriket for de falne engler.

Helvetesbegrepet

- **Sheol** (Heb.): Brukt 65 ganger i GT. Ordet blir oversatt «grav», «mørket» og «helvete». Normalt sett refererer begrepet generelt til dødsriket.
- **Abyssos**: Normalt sett oversatt «avgrunnen». Refererer ikke eksplisitt til helvete, men til et fangested for engler, demoner og satan (eks. Luk 8:31, Åp 9:1-2, Åp 20:1-3). Mulig overlapp med **tartarus**, **hades** eller **gehenna**.
- Andre skriftsteder beskriver helvete, uten å nevne noen av de nevnte begrepene eksplisitt (eks. Matt 25:41, Åp 20:15).

Helvete

- *Når?*
- Etter dommen foran den store hvite trone (Åp 20:5), men bevisst og hvileløs pine også i tidspunktet fra død til dom i dødsriket (se. Åp 14:9-11 og Luk 16:19-31)
- *Hvor lenge?*
- Evig (Åp 14:9-11, Åp 20:10, 21:8, 22:15).

Evighetsbegrepet

- «Olam» på Hebraisk og «Aion» på Gresk.
- «Aion» kan beskrive
 1. En lang tidsperiode
 2. En definert historisk tidsepoke
 3. En mytisk person (guddommelighet i gresk mytologi)
 4. Verden
 5. **En tidsperiode uten ende (en evighet)** – Dette var vanlig bruk av ordet i gresk litteratur, brukt av bl.a. Plato, Josefus og andre for å beskrive en periode uten ende.

Evighetsbegrepet

- Sammenhengen avgjør hvilken bruk av «aion» som er ment i Bibelen. **Context is king!**
- I Apgj 15:8 brukes ordet for å beskrive en periode for lenge siden.
- I 1. Kor 3:18 brukes ordet for å beskrive den nåværende tidsalder.
- I Heb 1:2 brukes ordet for å beskrive verden
- I Rom 16:26 brukes ordet for å beskrive lengden på Guds eksistens (den evige Gud)
- I Matt 25:41-46 brukes ordet til å beskrive både lengden på de rettferdiges liv og de urettferdiges pine. De rettferdiges liv er like **evig** som de urettferdiges pine i ilden.

Helvete

- *Hva?*
- Evig ild (ildsjø) forberedt for djevelen og de falne engler (Matt 25:41). Ildsjøen er også den endelige destinasjon for de vantro (Åp 20:14-15).
- I ildsjøen mottar de vantro sin rettferdige dom fra Gud basert på deres misgjerninger (Åp 20:12)
- Dommen er en evig bevisst tilstand som består av hvileløs pine (Åp 15:9-11)

Helvete

- *Hvor?*
- Ildsjøen, en plass utenfor/bortenfor den nye himmel og den nye jord (Åp 22:15), hvor Guds hellige og rettferdige vrede blir utøst over de urettferdige.
- *Hvem?*
- De vantro, som ikke er innskrevet i livets bok (Åp 20:15)

3 sider av Fortapelsen

1. Dom / Straff
2. Ødeleggelse
3. Bortvisning

1. Fortapelsen er Dom/Straff

- Gud som Dommer straffer uomvendte syndere
- Dom/Straff
 - a) Som er rettferdig
 - b) Som inneholder lidelse
 - c) Som er mottatt av bevisste mennesker
 - d) Som er evig

2. Fortapelse er Ødeleggelse

- Gud som Krieger ødelegger sine fiender
- Ødeleggelse
 - a) Fullstendig fortapt
 - b) Fullstendig ødelagt
 - c) Fullstendig tom

3. Fortapelsen er Bortvisning

- Gud som Konge bortviser de onde fra sitt rike
- Bortvisning
 - a) Evig atskilt fra Gud/Jesus
 - b) Evig atskilt fra Guds rike
 - c) Evig atskilt fra det Nye Jerusalem

Forskjellige tekster fokuserer på forskjellige sider av Helvete

Skriftsted	Domsfokus	Skriftsted	Domsfokus
1. Matt 3:10-12	Ødeleggelse	8. Matt 13:36-42	Ødeleggelse
2. Matt 5:22	Straff	9. Matt 13:49-50	Ødeleggelse
3. Matt 5:25-26	Straff	10. Matt 18:9	Ødeleggelse/Straff
4. Matt 5:29-30	Straff	11. Matt 23:13	Bortvisning
5. Matt 7:19	Ødeleggelse	12. Matt 23:33	Bortvisning
6. Matt 7:23	Bortvisning	13. Matt 25:41+46	Bortvisning/Straff
7. Matt 10:28	Ødeleggelse	14. Mark 9:42-48	Ødeleggelse/Straff

Forskjellige tekster fokuserer på forskjellige sider av Helvete

Skriftsted	Domsfokus	Skriftsted	Domsfokus
15. Luk 12:47-48	Straff	22. 2. Peter 2:4-10	Straff
16. Luk 13:27-30	Bortvisning	23. Judas 7	Straff
17. Luk 16:19-31	Straff	24. Åp 14:10-11	Straff
18. Joh 5:28-29	Straff	25. Åp 20:14-15	Ødeleggelse/Straff
19. Joh 15:6	Ødeleggelse	26. Åp 21:8	Ødeleggelse/Straff/Bortvisning
20. 2. Tess 1:5-9	Ødeleggelse/Straff	27. Åp 22:14-15	Bortvisning
21. Heb 10:26-31	Straff		

Utfordringer til læren om Fortapelsen

- **Læremessige utfordringer**

- Universalisme
- Annhilasjonisme
- Helvete er «kun for virkelig onde mennesker (f.eks. Hitler, Stalin osv.)»
- Ingen fysisk lidelse
- Ikke en fremtidig tilværelse, men en metafor for nåværende lidelse
- Sjelen er kun evig for de som er frelst

Utfordringer til læren om Fortapelsen

- Utfordringen fra opplysningstiden:
 - Helvete virker ikke rasjonelt for det fornuftige mennesket
 - Mennesket er i utgangspunktet godt (og helvete passer dermed ikke inn)
- Andre kirkesamfunn har forkastet den tradisjonelle læren
 - Liberale protestanter, post Vatikan II Katolikker, og enkelte evangeliske kristne.
- «Vi tror det, men forkynner det ikke» utfordringen
 - MANGE evangeliske kirker holder til en ortodoks/Bibelsk lære om helvete, men har aldri undervisning eller forkynnelse om temaet. Fortapelsen blir kristen-tabu

Fortapelsen

- Utilstrekkelige (ubibelske = delvis bibelske) syn på fortapelsen har som fellestrekk at de kun fokuserer på 1 eller 2 av de 3 sidene ved fortapelsen (f.eks. ødeleggelsen)
- Læren om fortapelsen/helvete er ubehagelig, edrueelig og vanskelig å fullt ut forstå, MEN den er Bibelsk, og må ikke fornektes!
- Vi trenger ikke glede oss over fortapelsen, MEN vi kan ikke fornekte den!

Hvordan fortapelsen burde påvirke deg

- **Takknemlighet:** I din synd var du på vei mot en fullt fortjent fortapelse. Gud frelste deg fra denne dom i sin nåde. Vær *takknemlig* for hva du er frelst fra!
- **Hellighet:** For Gud er synden så avskyelig at den som synder er skyldig i evig straff i helvete. Guds hellighet burde drive oss til å leve *hellige liv*.
- **Kjærlighet:** Du har blitt frelst fra fortapelsens vei. Du har medisinen mennesker rundt deg trenger. Du kan peke på Jesus med ditt liv. Læren om fortapelsen burde drive oss til evangelisering i *kjærlighet* til Gud og våre medmennesker!

Spørsmål?
